«رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيرِ عَمَدٍ تَرَونَهَا»؛ ستون غیر مرئی ای آسمانی بی‌ستون؟

جمله‌ی سوم «و قائم ال بعمد» است. خدای متعال دائم است، اما نه دوام زمانی و خلقی. واحد است، اما نه وحدت عددی، قائم است، اما نه به اتکاء به ستون. الآن زید قائم است. به چه چیزی قائم است؟، به عمد ستون فقراتش. اگر این ستون فقرات را نداشت، بدنش می‌افتاد. کما اینکه در آن روایت هست که روح انسان هم مثل ستون فقرات عمد دارد. حضرت علیه السلام فرمودند: «**دِعَامَةُ الْمُؤْمِنِ عَقْلُهُ**»[1]؛ ستون فقرات روح انسان، عقلش است. اگر عقلش را صدمه بزند و به کار نگیرد و ستون فقرات روحش ضعیف باشد، کارآمدی ندارد. هر چیزی، عمد دارد. «**رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيرِ عَمَدٍ تَرَونَهَا**»[2]؛ خداوند متعال آسمانها را بدون ستون به پا داشته است. حال یعنی ستونی نیست و ستونی هست و شما نمی‌بینید؟ هر دو را در کتابهای تفسیری مطرح کرده‌اند. «رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيرِ عَمَدٍ تَرَونَهَا»؛ ستونی که شما ببینید ندارد، اما ستون دارد. ای خیر، «بغیر عمد»؛ ستون ندارد، «ترونها»؛ می‌بینید که ستون ندارد. هر دوی این احتمالها، در آیه وجود دارد.

یادم می‌آید، سن بنده کم بود. کسانی که خیلی به تطبیق آیات بر مسائل علمی علاقه دارند، به مدرسه می‌آمدند و صحبت می‌کردند. خدا رحمت کند! «بغیر عمد ترونها» [را می‌گفتند] یعنی جاذبه. ستون دارد، اما جاذبه به چشم نمی‌آید. ایشان به این صورت معنا کرده‌اند. «بغیر عمد ترونها»؛ آسمانها به ستون بر پا است. آن ستون چیست؟؛ نیروی جاذبه‌ای است که اینها را به هم نگه داشته است. اما این ستونی نیست که به چشم بیاید. «بعمد ترونها» نیست.

در اینجا «قائم» به چه معنا است؟

شاگرد: وقتی خداوند متعال، قائم به بعمد است، پس «ترونها» باید صفت «عمد» باشد نه صفت «سماوات».

استاد: وقتی رافعش را به خداوند متعال نسبت داده است، کافی است. «رفع السماوات»، پس رافع دارد. سماوات رافعی دارد که همان خداوند متعال است. پس متکی علیه، خداوند متعال می‌شود، بلا عمد. یعنی دیگر عمد، ثالث ندارد. حال بحث آیه‌ی شریفه جای خودش. نمی‌دانم در چند آیه، مادیه «عمد» آمده است. یکی که در سوره‌ی مبارکه‌ی «همزه» است: «فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ»[3]. در این آیه، خیلی معنا وجود دارد. اینجا به کلمه‌ی عَمَدی که قبلاً داشتیم، مربوط می‌شود.

[1]. علامه‌ی مجلسی، بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار علیهم السلام، ج ۱، ص ۹۶.

[2]. الرعد، آیه‌ی ۲.

[3]. همزه، آیه‌ی ۹.

بازبینی #2
ایجاد شده 23 ژانویه 2025 15:07:41 توسط ... .
به روزرسانی شده 8 فوریه 2025 11:09:28 توسط ... .